

Arkivsaksnr.:

2024/3137

Dokumentdato:

29.02.2024

Styre:

Universitetsstyret

Styresak:

21/24

Møtedato:

07.03.2024

Akademisk boikott som virkemiddel – drøftingssak

Saken gjelder:

UiB er en klassisk kunnskaps- og kulturbærende institusjon basert på europeiske universitetsidealer og med akademisk frihet som bærende prinsipp. UiB utvikler kunnskapen gjennom et demokratisk universitetssamfunn og en vitenskapelig kultur som fremmer faglig integritet, åpen dialog og kritisk tenkning. Alle våre vitenskapelige ansatte har akademisk frihet og kan velge hvem de samarbeider med.

I den pågående krigen i Gaza har det fra ansatte, studenter og andre blitt tatt til orde for at UiB bør vedta akademisk boikott av Israel. Bruk av akademisk boikott som virkemiddel er ikke delegert til rektor og må eventuelt vedtas i universitetsstyret.

Rektoratet ved UiB har uttrykt i flere sammenhenger at de ikke støtter akademisk boikott som virkemiddel, og begrunnet det med at universitetenes rolle er å verne om den akademiske friheten og de brede konsekvensene for internasjonalt samarbeid av å innføre akademisk boikott som et virkemiddel mot enkeltstater.

Universitetsledelsen ønsker å invitere styret til en diskusjon om temaet. Denne saken redegjør for akademisk boikott som virkemiddel og legger opp til en prinsipiell drøfting av bruk av en slik boikott.

Bakgrunn

Som et internasjonalt forskningsuniversitet står UiB som institusjon, og våre forskere og studenter, jevnlig i situasjoner der samarbeidende universiteter er underlagt totalitære regimer eller der det aktuelle landet er i krig. Flere av våre samarbeidspartnere er i land der det foregår alvorlige brudd på grunnleggende menneskerettigheter. Vi har internasjonale kollegaer og studenter som bor og arbeider i områder med undertrykkelse, vold og konflikt. Samtidig forsøker vi å opprettholde forsknings- og kunnskapssamarbeid, våre ansatte og studenter drar til disse områdene for å forske, undervise og studere. UiB forholder seg til UD's reiseråd med hensyn til sikkerheten til de utreisende og regelverket for eksportkontroll, men UiB legger ikke egne føringer eller begrensninger på disse aktivitetene.

Etter Hamas sitt terrorangrep 7. oktober har krigen mellom Israel og Hamas i Gaza med store tap for sivilbefolkningen, vært gjenstand for stor debatt og oppmerksomhet ved universiteter nasjonalt og internasjonalt. Rektoratet har i flere sammenhenger adressert krigen, senest i et innlegg i 31.1.24 der de [skriver](#): «*Universitetet i Bergen fordømmer alle brudd på folkeretten. Den eneste løsningen er at krigshandlingene tar slutt, og erstattes av diplomati og dialog. Sivile må skjermes og tilgangen på humanitær bistand må sikres.*».

Noen ansatte og studenter har i debatten utfordret universitetsledelsen på at en bør ta tydeligere standpunkt og peker på akademisk boikott som et mulig virkemiddel.

Status ved UiB

UiB har en utvekslingsavtale på institusjonsnivå med BirZeit-universitetet på Vestbredden og hvor 5 studenter oppholder seg på UiB i dette semesteret. Universitetsledelsen har hatt et eget møte med disse studentene og planlegger flere møter i løpet av semesteret.

Det er også en utvekslingsavtale med Tel Aviv-universitetet ved Det juridiske fakultet, men det er i dag ingen studenter som benytter denne avtalen. Det juridiske fakultetet skal drøfte avtalen i sitt fakultetsstyremøte 19. mars.

Fakultet for Kunst, musikk og design avsluttet i desember 2023 avtalen med det israelske kunstakademiet Bezalel.

Det er etablert en nettside om krigen mellom Hamas og Israel. UiB har både palestinske og israelske ansatte og studenter. Disse inviteres til møter med universitetsledelsen om situasjonen de står i. I en slik konfliktsituasjon er det særlig viktig å ivareta våre palestinske og israelske ansatte og studenter. Disse gruppene har ulike utfordringer, og trenger tydelig ivaretagelse fra arbeidsgiver og universitetssamfunnet.

Universitetet planlegger en bred forskerkonferanse 13. mars, om situasjonen i Gaza: fortid, nåtid og fremtid, og vil også arrangere en solidaritetskonsert for Gaza i Universitetsaulaen.

Akademisk boikott

Det finnes ingen entydig definisjon av akademisk boikott av en stats institusjoner for forskning og høyere utdanning, men de fleste legger til grunn at en slik boikott ikke skal ramme samarbeid mellom enkeltforskere, men innebære at alt institusjonelt samarbeid og formelle samarbeidsavtaler avsluttes.

Synspunktene og argumentasjonene i debatten om akademisk boikott varierer. Et argument for akademisk boikott som ofte fremhevet, er etisk i den forstand at universitetene som institusjoner kan gjøres til, eller defineres som «medansvarlige» i politikken som føres og direkte eller indirekte støtter krigshandlinger og undertrykkelse. Ved å innføre akademisk boikott vil en i et slikt perspektiv kunne øke det politiske presset og derved reelt påvirke i positiv retning.

De prinsipielle argumentene mot boikott er at akademisk boikott svekker den akademiske friheten til den enkelte forsker og student, og institusjonen, ved å ramme pågående og fremtidige forskersamarbeid, og at den svekker forskningen og kunnskapsdelingen internasjonalt. Et annet argument er knyttet til konsekvensene av å innføre akademisk boikott mot et enkeltstående land som reaksjon på krigshandlinger eller brudd på menneskerettigheter. Dersom en innfører akademisk boikott mot ett land, vil det kunne åpne for en praksis med mulige tilsvarende sanksjoner mot en rekke andre stater som er totalitære og der det måtte foregå overgrep mot sivilbefolkningen og der akademisk frihet motarbeides.

Så langt har det internasjonale universitetssamfunnet ikke respondert positivt på krav og forslag om en akademisk boikott av Israel.

Til drøfting

Universitetsstyret inviteres til å drøfte hvordan universitetet skal forholde seg til vanskelige internasjonale konflikter og samtidig ivareta vår rolle og verdigrunnlag.

Bruk av akademisk boikott som virkemiddel er ikke delegert til rektor, og må eventuelt vedtas i styret. Styret inviteres til å drøfte prinsipielt om akademisk boikott er en reaksjonsform UiB skal vurdere å benytte.

Styret inviteres også til å drøfte andre aktuelle tiltak for å vise solidaritet og fylle vår rolle som et internasjonalt forskningsuniversitet med akademisk frihet som rettesnor.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

Styret inviteres til en åpen og prinsipiell diskusjon om temaet akademisk boikott som virkemiddel. Dette er en viktig debatt som er blitt aktualisert av den pågående i krigen i Gaza mellom Hamas og Israel, og der våre ansatte, studenter og andre samfunnsaktører har engasjert seg sterkt.

I et så vanskelig spørsmål er det naturlig å løfte debatten til universitetsstyret for å drøfte prinsipielle spørsmål om hvilken rolle universitetet skal innta i slike konflikter, og samtidig ivareta vår rolle og verdigrunnlag. Det er en vesentlig kvalitet ved universitetssamfunnet at det har vært en åpen debatt om disse spørsmålene, både blant studenter og ansatte.

Universitetets håndtering av konflikten kan uansett ikke bare begrenses til et spørsmål om akademisk boikott. UiBs viktigste ansvar og rolle er å forske, undervise og formidle kunnskap, men universitetet har også ulike muligheter til å vise internasjonal solidaritet.

Forslag til vedtak:

Tore Tungodden
universitetsdirektør

29.02.2024